

HLBTI

**Oikeusministeriö:
Pyöreän pöydän
keskustelu**

**Seksuaali- ja
sukupuolivähemmistöjä
koskeva tiedonkeruu
Suomessa – tuloksia ja
suosituksia**

**Tietoa syrjinnästä -hanke
on saanut rahoitusta
Euroopan Unionin
Perusoikeus-, tasa-arvo- ja
kansalaisuus -ohjelmasta
(2014-2020).**

Vaikuttavan politiikan tekemiseksi ja toimenpiteiden aikaansaamiseksi tarvitaan tietoa. Tutkimustieto auttaa parantamaan HLBTI-ihmisten oikeuksien toteutumista.

Tämä infolehtinen perustuu oikeusministeriön syksyllä 2021 järjestämään pyöreän pöydän keskusteluun, jossa käsiteltiin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen (HLBTI) parissa tehtävää tiedonkeruuta, siinä tunnistettuja tietotarpeita sekä kehittämisen kohteita.

Tiedonkeruun ja tutkimuksen osalta Suomessa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Selkeitä parannuksia kaivataan kuitenkin yhä. Keskusteluissa esiin nousi muun muassa aliraportointi, rahoituksen riittämättömyys sekä puutteet pitkäkestoisessa ja poikkileikkaavassa seurantatiedossa. Tiedonkeruuseen kaivataan jatkuvuutta, ja laadulliselle sekä kohdennetummalle tutkimukselle on selkeä tarve.

Keskustelu rakentui oikeusministeriön julkaisussa Tutkimustietoa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen tilanteesta Suomessa (Policy Brief 5, 2021) annettuihin suosituksiin.

Keskustelussa esiin nousseet suositukset (Policy Brief 5, 2021):

- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien tilannetta on selvitettävä läpileikkaavasti myös yleisissä terveystarkastuksissa, asennekyselyissä ja mielipidetiedusteluissa.
- Tarvitaan lisää systemaattista tiedonkeruuta ja vertailukelpoista tutkimustietoa eri elämäntilanteista, kuten terveyteen liittyvistä kysymyksistä.
- Tiedonkeruussa ja tutkimuksissa on myös huomioitava moniperusteinen ja intersektionaalinen syrjintä sekä risteävä eriarvoisuus HLBTI-ihmisten kohdalla.
- Tietoa HLBTI-vähemmistöistä, heidän oikeuksistaan ja niiden toteutumisesta on hyödynnettävä päätöksenteossa hallinnon eri sektoreilla.
- Etenkin opettajankoulutuksessa ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten koulutuksessa sekä eri viranomaisissa on vahvistettava tietämystä HLBTI-ihmisiin liittyvistä erityiskysymyksistä ja lisättävä osaamista heidän kohtaamisestaan esimerkiksi asiakkaina.
- Transihmisten ja intersukupuolisten tilannetta on myös seurattava, jotta voidaan tarkastella, ovatko mahdolliset parannustoimet olleet oikeanlaisia tai onko tiedon pohjalta ylipäättänsä tehty tarvittavia toimia.

Miten tästä eteenpäin? Pyöreän pöydän huomioita ja ehdotuksia lähivuosien sateenkaaripolitiikan tavoitteiksi ja toimenpiteiksi.

Päätöksenteko:

- Tutkimustiedon hyödyntäminen osana lainvalmistelua ja päätöksentekoa.
- Ministeriöiden varmistettava HLBTI-vaikutusten arviointi hallinnonaloillaan.
- Läpinäkyvyyden lisääminen päätöksenteossa. Miten tutkittua tietoa on hyödynnetty ja mihin tutkimuksiin päätöksenteko perustuu?
- Tietoisuuden lisääminen: viranomaisten tulee tiedostaa paremmin velvollisuutensa edistää sateenkaari-ihmisten yhdenvertaisuutta, tuntee kv. standardeja ja kyetä hyödyntämään olemassa olevaa tietoa.
- Sateenkaaripoliittisen toimintaohjelman luominen, joka sisältää tutkimus- ja tiedonkeruun kehittämiseen sekä resurssit kehittämiseen ja tutkimuksen tekemiseen.

**Y
V
E
R
T
A
I
S
U
S**
**H
D
E
N
V
E
R
T
A
I
S
U
S**

Koulutus:

- Pyrkimys koulutuksen ja tietoisuuden lisäämiseen oltava tavoitteellista ja suunnitelmallista.
- Ihmisoikeusperustaisuus, normikritiikki ja hetero-ole-
tusten purkaminen läpileikkaavasti osaksi koulutusta.
- Aktiivinen yhteistyö ihmisoikeusjärjestöjen ja ruohon-
juuritoimijoiden kanssa.
- Tutkimustiedon kokoaminen opetuksessa hyödynnettä-
viksi paketeiksi.
- Kattava normikriittinen osaaminen ja sensitiivisyysosa-
minen osaksi koulutusohjelmia.

Tutkimus ja rahoitus:

- Rahoitus laajalle, monivuotiselle sateenkaari-ihmis-
ten elinoloja koskevalle tutkimusohjelmalle.
- Olemassa olevan tiedon hyödyntäminen sekä sateen-
kaarevan kansalaisyhteiskunnan konsultointi laajasti.
- Temaattisten tietoaukkojen paikkaaminen ja tieto-
pohjan vahvistaminen (VN TEAS -selvitykset).
- Monialainen yhteistyö, jota koordinoi selkeästi
nimetty taho.
- Moninaisuus mukaan terveystutkimuksiin, väestötut-
kimuksiin, barometreihin, kyselyihin ja mielipidetie-
dusteluihin.

Ehdotettuja jatkotyöskentelyn muotoja:

- THL , STM, OKM / OPH, OM
- Sateenkaarijärjestöjen ja -tutkijoiden
vahvempi
näkyväksi tekeminen päättäjille ja
viranomaisille.
- VN:n sateenkaariyhteistyön verkosto,
tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuun-
nitteluun keskittyvät verkostot.
- Sateenkaaripoliittisen toimintaohjel-
man luominen (STM & OM).
- Tiedon kerääminen yhteen sa-
teenkaaritiedon osalta (vrt. THL:n
Tasa-arvotiedon keskus).